

Notæ Teuthologicaæ.

Af

Prof., Dr. **Japetus Steenstrup.**(Meddelt i Mødet d. 21. Oktober 1881.)¹⁾

I.

Cheloteuthis rapax Verr. 1881 (Transact. Conn. Academy.
V p. 292 flg.).

= *Gonatus Fabricii* (Licht. 1818).

I min sidste Afhandling i disse Oversigter, der havde Overskriften: Prof. A. E. Verrills «to nye Cephalopodslægter *Sthenoteuthis* og *Lestoteuthis*, Bemærkninger og Berigtigelser» (se Overs. f. 1881 S. 1—27), havde jeg paavist, at Prof. Verrill havde aldeles miskjendt den Figur og Beskrivelse, som Dr. Middendorff (Mém. de l'Acad. Imp. des Sc. de St. Pétersbourg. VI. Série; Sc. Nat. T. VI. 1849) havde givet af sin *Onychoteuthis camtschatica*, og at han derved lod sig forlede til at opstille dette ham ellers ubekjendte Dyr som en hel ny Slægt under Navnet *Lestoteuthis*. Det var for mig utvivlsomt, at baade Figuren og Beskrivelsen hos Middendorff betegnede en Art af den Gray'ske Slægt: *Gonatus*, og netop en Art af denne, som neppe kan adskilles fra den ved Grønland og i Ishavet i Almindelighed forekommende Art, nemlig *Gonatus Fabricii* (Licht.)

¹⁾ Cfr. Anm. S. 147.

Sammesteds imødegik jeg ogsaa Verrills besynderlige Forestilling, at den anden Blæksprutte, som han havde ment at kunne anbringe i samme Slægt som hans *Lestot. camtchatica*, virkelig kunde dér anbringes, nemlig hans *Lest. robusta*, som Naturforskeren W. Dall havde fundet opdreven paa Vestkysten af Amerika. Paa denne Form, der af Verrill først var bleven henført til Slægten *Architeuthus*, senere til *Onychoteuthis*, syntes mig Verrill tilsidst at faa et mere naturligt Syn, naar han efter de besynderligste Svingninger endeligen ytrede Formodningen om, at den maaske var nær beslægtet med Gray's Krogspruttelægt: *Ancistroteuthis*; thi til denne Slægt maatte den, efter min S. 20 yttrede Anskuelse, ansés at høre ifølge alle de af Verrill hidtil anførte Data og efter de af ham givne Figurer.

I den nævnte Afhandling havde jeg troet at have fuldstændigen givet Synonymien for Slægten *Gonatus Gray*. Heri havde jeg dog for saa vidt været for sangvinsk, som der allerede ved en fortsat Mistydning var kommen et nyt Synonym til, nemlig *Cheloteuthis*. Denne Slægt var ligeledes opstillet af Verrill, men var da ikke kommen til vor Kundskab her i Europa, og kunde heller ikke have naaet hertil saa tidligen.

Kort efter at min Afhandling var trykt og omsendt, modtog jeg nemlig fra min nævnte Kollega nogle Fortsættelser af hans vigtige Bidrag til Kundskab om Cephalopodfaunen udenfor de nordamerikanske Staters østlige Kyster. Deraf¹⁾ saa jeg, at man af den ægte *Gonatus* nu havde faaet baade et ungt Dyr «in a nearly perfect specimen», som var udtaget af Maven af en Torsk, fangen i Nærheden af Nova Scotia, og et ældre, udvoxet Exemplar, dog i en temmelig slet Opbevarings-Tilstand, ligeledes udskaaret af Maven af en Fisk, fanget i 372 Favnes

¹⁾ Bulletin of the Museum of Comparative Zoology, Vol. VIII No. 5. March. 1881. S. 99—116 m. Pl. I—VIII.
Transactions of the Connecticut Academy, Vol. V (Arket 36 som er trykt: January 1881).

Dybde, 100 Mile S. for Newport R. I. — Netop paa dette store Individ, af hvilket Verrill l. c. Pl. 49, Fig. 1 havde afbildet den mere velbevarede Tentakel med nogle dertil hørende Analyser samt i Texten givet en Beskrivelse, saavidt Exemplarets Tilstand havde tilladt det, var det at den nye Slægt og Art: *Cheloteuthis rapax* var bleven opstillet S. 292—94.

I det lille Individ sér man at Prof. Verrill rigtigheden havde erkjendt en *Gonatus* ved Hjælp af den Tegning og de Analyser, som Prof. G. O. Sars i sin «Malacologia reg. arcticæ Norvegicæ» havde givet af et yngre Dyr, men paa hvis mindre rigtige Gjen- givelser af flere og vigtige Forhold jeg i min forrige Afhandling havde henledt Opmærksomheden. Herved havde jeg haabet at kunne afværge, at mindre kyndige Malakologer opfattede som Artsforskjelligheder saadanne Afvigelsér, som de maatte finde mellem visse Partier af Figurerne og de *Gonatus*-Individer, de maatte erholde til Undersøgelse. Uheldigvis havde nu Verrill ikke bemærket disse Uoverensstemmelser mellem sit Individuum og Sars's Figurer, og han blev derfor heller ikke opmærksom paa de virkelige Forhold af Fangarmene (Tentaklerne) og af Rygpladen (gladius) o. s. v. hos sin unge *Gonatus*, og af denne Grund var det formodenlig ogsaa, at han heller ikke tog i Betænkning (Pl. XLV, Fig. 1) at oplyse sit eget Dyr ved en Kopi af Sars's uheldige Fremstillinger af Gladius og af Tentaklerne, samt Tand- raderne. Men saa meget vanskeligere maatte det da ogsaa kort Tid derefter blive ham at gjenkjende en *Gonatus* i sit meget større, sidst erholdte Individ, der, som sagt, ligeledes var af en Fiskemave, og vel befandt sig i en slettere, mere opløst Til- stand, men dog havde enkelte af dets Dele, f. Ex. Tentaklerne, nogenlunde vel bevarede. Derfor har han ogsaa særligen paa disse opbygget sin nye Slægt. Enhver, der har nogen Kundskab til Cephalopodslægterne og sammenligner Verrills Pl. XLIX (49) Fig. 1 med mine Figurer af *Gonatus*-Tentaklen T. I Fig. 1, 5 og 6, vil imidlertid lettelig i hin Figur erkjende en slattet eller mindre vel bevaret *Gonatus*-Tentakel, med alle dens karakteri-

stiske Enkeltheder. Naar hans opstillede nye Slægt *Cheloteuthis* angives at være: «Related to *Enoploteuthis*, *Abralia* and *Lestoteuthis*, but with the armature of the tentacular arms more complicated than in either of these genera», B. M. C. Z. S. 109¹⁾, saa har denne paaberaabte større «complication» alene sin Grund deri, at de sammensatte Forhold i Tentaklernes Udstyr hos Gray's *Gonatus* vare blevne upaaagtede i Sars's Figurer og oversete af Verrill hos det lille Individ, ligesom sidstnævnte Forfatter heller ikke i sin forrige Afhandling havde opfattet disse Forhold i Middendorffs Figur af den med den grønlandske *Gonatus Fabricii* (Licht.) utvivlsomt slægt-identiske *O. camtschatica*, paa hvilken han da uheldigvis grundede sin nye Slægt: *Lestoteuthis*.

Resultatet af denne Mangel paa tilstrækkelig Hensyntagen til Litteraturen og selve Naturen har altsaa i Forening med en under disse Forhold dobbelt dadelværdig Lyst til at opstille nye Slægter og Familier, atter været besværligt for Videnskaben. Foruden *Lestoteuthis verrill* (1880) maa den nu ogsaa slæbe paa *Cheloteuthis verrill* (1881) som Synonymer under *Gonatus Gray* (1849), da begge ere sikkerligen grundede paa samme Art som denne vor grønlandsk-arktiske *Gon. Fabricii* (Licht.), sé min forrige Afhandling S. 11—18. (Om Prof. Verrills endnu senere foretagne Vilkaarlighed med disse Navne, sé nedenstaaende Tillæg S. 147.)

(Tillæg til *Gonatus*.)

[Jeg skylder Prof. Verrill her at tilføje, at han senere — efter at have modtaget min ovennævnte Afhandling — har selv indseet Identiteten mellem hans utidige Slægt *Cheloteuthis* og den udvoxne *Gonatus*, og i American Journal of Sc. for Octbr. 1881 har berigtiget sin Fejltagelse, idet han har inddraget sin *Chelot. rapax* under *Gonatus Fabricii*. Sammesteds har han

¹⁾ Og næsten ordret hermed i Tr. Conn. Acad. V. S. 292.

ogsaa udtalt sin Overbevisning om, at *Gonatus amoenus* (Møll.) er den unge *G. Fabricii*¹⁾.

Atter senere har Verrill imidlertid ikke blot fremkaldt Konfusionen paa ny, men — skjøndt man skulde anse dette for umuligt — virkelig forøget den i høj Grad. Ifølge hans nye Opfattelse skal det nu ikke være Gray's ægte *Gonatus*, vi og han have havt for os (!), uagtet Gray har opstillet denne sin Slægt alene paa det Par ham herfra af Inspektør Møller givne Individuer af sin *O. ? amoena*, uagtet disse, som jeg i 1865 selv har undersøgt paa Stedet, i alle Henseender svare til Møllers her opbevarede Individuer og til de talrige andre i Grønland ved forskjellige indsamlede, og uagtet det selv af Verrill indrømmes «we must believe that he (Gray) actually had before him the real *G. amoenus*.»

Som Typ for Gray's «*Gonatus*» introducerer derimod Verrill nu en fra Cumberland's Gulf erholdt lille Blæksprutte: «which is doubtless the real *Gonatus amoenus* Gray, and has four rows of true suckers on all the arms, and no hooks». Hvis hans Individ normalt eller konstant frembyder dette Forhold, saa kommer det ganske vist i disse Udtryk nær til dem, som Gray bruger om sine *Gonatus*-Individer S. 68: «and the outer series of the cups on the shorter arms are alike the other, with circular rings and no hooks». Men lige over for den vrimlende Mængde af Unojagtigheder og Skjødesløsheder, der baade i Almindelighed findes i Gray's Bog og som ogsaa ret frodigen vise sig i hans Artikel om *Gonatus* — og saavidt jeg skjønner, sigter ogsaa Prof. Verrill selv til saadanne ved Betegnelsen «false characters» —, hvad berettiger da Prof. Verrill

¹⁾ Forst da jeg 4. Februar d. A. ved min Kollegas Velvillie kom i Besiddelse af et fuldstændigt Exemplar af hans Cephalopod-Afhandlings sidste Halvdel (Transact. Connecticut Academy, V. S. 259—446), fik jeg Ark 46 at se, paa hvilken Prof. Verrill har givet de Tillæg, jeg her nærmere berører. Derfor kunde jeg ikke nu tage Hensyn til dem, uden som et større Tillæg; Artiklen 2 er for en vis Del at regne dertil.

til at lægge en saadan Betydning i sin nye Forms tilfældige Overensstemmelse med det Par Linier i Gray's Beskrivelse, der angive et Forhold, som Erfaringen har noksom vist at blive let oversét eller fejlagtigen opfattet, og derimod at lade ude af tilbørlig Betragtning, at Gray ogsaa tilskriver sine Gonater dækkede Øjne, Mangel af Tragtklap og af Tragtbånd, nægter virkelige Koppers Tilværelse paa Tentakelstilken o. s. v.; o. s. v.? Alt dette er dog mange Gange lettere at iagttage end hin Forskjel imellem tandede Kopringer og ikke fuldt udviklede Kroge, og man er derfor berettiget til at spørge Prof. Verrill, om han da tør tillægge sin «doubtless real Gonatus amoenus Gray», disse Mangler? og hvis ikke, hvad der da skal videnskabelig forsvare en saa vilkaarlig Vurdering af de hos Gray angivne Karakterers Paalidelighed?

Som en Følge af denne Identifikation opfører Verrill altsaa igjen sin *Lestoteuthis* som Slægt i Betydning af vore grønlandske Gonater, og lukker disse ude fra Begrebet «*Gonatus Gray*».

Rigtignok tilføjer han om den nævnte Forskjel i Koppe-Udstyret: «This may be a sexual character, but the forms should be kept separate, awaiting further evidence (p. 390). Steenstrup does not give the sexe of his specimens». Men denne Udvej til Tolkning af Forskjellen kan ikke her benyttes, da jeg har havt mange og fuldt forplantningsdygtige Individuer af begge Kjøn, uden nogen Forskjel i den Henseende, og hidtil har det heller ikke lykkedes mig at finde nogen tydelig udtalt Hektokotylering, noget der maaske kan staa i Forbindelse med det usædvanlig lange Udførselsrør for Sæden. —]

Om vi nu ogsaa vidste (sé Overs. f. 1881 S. 15 og fl. St.), at de større Individuer af denne ejendommelige Krogsprutte-Form kun faas fra det dybere eller mere aabne Hav, var det dog et særdeles værdifuldt Datum til vor Kundskab om denne Forekomst, at

Verrills nævnte større Individuum var taget i Maven af en Fisk, der droges op fra en Dybde af 372 Favne, altsaa over 2000 Fod. Kan end Fisken meget vel have snappet Sprutten noget i Forvejen — denne var jo stærkt angreben af Mavesaften — og maaske heller ikke paa samme Sted, ere vi dog vistnok i dette Tal berettigede til at se en meget anselig Dybde for det grebne Bytte.

Gonatus-Slægtens geografiske Udbredning.

Et andet interessant Bidrag om ikke just til Artens, saa dog til *Gonatus*-Slægtens Udbredning i Havet har jeg i Aar modtaget ved Hr. A. sm. Corneliussen, da første Styrmand paa Fregatskibet «Tordenskjold», nu Assistent ved Havnevæsenet. Ligesom paa sine tidligere Rejser i de sydligere Have, havde han ogsaa paa denne sidste indsamlet i de ham dertil medgivne Glas med Spiritus meget kjærkomne Bidrag til Havdyrenes Repræsentation i Museet og til vore Kundskaber om dem. I de to af de større Glas havde Hr. Corneliussen medbragt Levninger af Blæksprutter, som han havde udskaaet af Maven af Albatrosser, *Diomedea exulans* L. Disse store Fugle høre, som bekjendt, til de allermest forslugne Cephalopodjægere, og deres Føde udgjøres væsenlig af de oceaniske og fjernt fra Kysten levende Former. Selvfølgelig faar Indholdet af deres Maver en meget stor Betydning for Naturforskerne, der hidtil kun have saa sparsomme Kundskaber om Blæksprutteformerne fra det aabne Hav. Begge Glassenes Indhold var fra Havet lidt Syd for Kap.

Det ene Glas var kun mærket «S. V. for Kap, og ikke langt fra dette». Det indeholdt blot en lang, trind, bagtil spidsere Dekapod-Krop, hvis ydre Overhud og Farver vare af Fuglens Mavesaft fortærede, ligesom samtlige dens Indvolde, saa at den egentligen kun dannede et tykt, trindt, muskelstærkt Rør. Den lignede meget Kroppen af en stærk *Gonatus*. Ud af dens af Mavesaften meget angrebne Bagende stak Spidsen af et Horn-

blad (gladius), der ved forsigtig Udskæring viste sig at være aldeles fuldstændigt, og som baade ved Bladets Bygning og Omrids og ved Formen af dets Endekop aldeles sikkert tydede hen paa, at Kroppen maatte have tilhørt et Dyr af *Gonatus*-Slægten. Ved Skulpturen paa Endekoppens rynkede Overflade, ligesom ved andre smaa Ejendommeligheder forekom Hornbladet mig imidlertid at antyde en fra vor arktiske Art af Slægten forskjellig Form.

I det andet Glas, der havde den mere bestemte Stedangivelse 40° S.B., 15° 18" Ø.L., fandtes den større Del af de af Albatrossen udskaarne Levninger at tilhøre forskellige, endog hidtil ubeskrevne Slægter af Blæksprutter; men foruden disse var der et Hoved omgivet af de allernederste Rodstumper af de afbidte Arme, og endnu omsluttende Mundæblet fuldstændigt. Saavel de heraf udtagne Hornkjæber, som den kun med 5 Tværrækker af Tænder klædte Tungeraspe antydede en *Gonatus*, hvilket endvidere blev bekræftet ved et afrevet, af Mavesaften kun meget lidet angrebet Finnepartie, der ligeledes fandtes imellem Indholdet. Thi den ejendommelige, i min forrige Afhandling fremhævede Bygning af dette Partis Bruskmasse viste bestemt, at dette iblandt de kjendte Former af Blæksprutter kun kunde tilskrives Slægten *Gonatus*. At disse sidste Levninger antoges at have tilhørt den samme Art, med hvis Krop og Gladius jeg havde gjort Bekjendtskab i det første Glas, og som var udskaaret af en Albatros, skudt ikke langt derfra, er vel ganske naturligt.

2.

Moroteuthis Verr. (1881) = *Lestoteuthis* Verr. p. p. (1880)
= *Ancistroteuthis* Gray (1849).

Da Verrill opstillede sin Slægt *Lestoteuthis*, havde han for denne Slægt en typisk Art, den nu ofte omtalte *On. camtschatica* Midd., og en atypisk Art, den af Dall paa Amerikas Vestkyst forefundne *On. robusta* (Dall).

Medens jeg i Oversigterne for 1881 S. 19-20 paaviste, at for den typiske Arts Vedkommende faldt Slægten aldeles sammen med Gray's Slægt *Gonatus*, der var opstillet paa Individet af samme Art fra Grønland og, ret forstaaet, var en *Enoplotheuth*, fremstillede jeg Slægten for den atypiske Arts Vedkommende, efter alle de af Verrill selv givne Oplysninger, som saa overensstemmende med en i den modsatte Gruppe af Krogsprutterne, de egentlige *Onychoteuther*, staaende Slægt eller Underslægt, *Ancistroteuthis gray*, at Dyrets naturlige Stilling kun kunde blive «i eller ved denne» Gray'ske Slægt.

Uagtet Verrill har godkjendt min Berigtigelse af hans Fejltagelse m. H. t. den typiske Art, og altsaa erkjendt, at for denne maa hans nye Slægtnavn bortfalde, vilde han ikke lade denne Benævnelse blive tilbage for den atypiske Art, ikke engang midlertidigen, hvad vist enhver anden Naturforsker vilde have foretrukket; hellere vilde han besvære Videnskaben med et nyt Navn for dette ufuldstændige Dyr: *Moroteuthis verr.* (*American Journal of Scienc.* Vol. XXII. Octob. 1881, S. 298 note). Hvad der forværrer Sagen, er at han beholder den nye Slægt fremdeles midt imellem *Enoplotheuth*, med hvilke den jo ikke har noget som helst at gjøre. Det er endog kun lige over for disse han fremhæver en væsenlig betegnende Karakter for denne utidige Nydannelse.

Naar en Zoolog med en ny Form af Ulve (*Canis*) for sig, vil uden videre Omstændigheder putte dette Dyr ind i Bjørnefamilien, og lade alle Led af Hundefamilien ude af Betragtning, vil det naturligvis være en let Sag for ham at hævde, at hans Dyr maatte danne en ny Slægt blandt Bjørnene, og i enhver ægte *Canis*-Ejendommelighed hos hans Ulv vil han finde en Karakter for sin nye Bjørneslægt, men hans Kolleger ville ganske vist ikke bedømme denne Færd i Videnskaben meget gunstigen. Er det nu ikke paa samme Vis, Prof. Verrill har handlet, naar han tværtimod de fra ham selv og fra Andre faldne Vink om Ligheden og Overensstemmelsen mellem hans

Type og Gray's *Ancistroteuthis* iblandt vore Onychoteuther, mener ved Siden af eller midt imellem de i hans større Skrift behandlede Enoploteuther at kunne begrunde sin nydøbte Slægt ved følgende Karakter: «Its most prominent distinctive character will be the remarkable solid cartilaginous cone, superadded to the end of the pen, and corresponding in form and position with the solid cone of Belemnites»? Er en saadan lang, ja i Forhold til de andre Onychoteuthers endog meget lang Hornspids (= rostrum hos Belemniterne, cfr. Overs. 1881 S. 19 Anm.) ikke netop en af de mest distinktive Karakterer for Gray's *Ancistroteuthis*? Og har Prof. Verrill hidtil kunnet paavise nogen som helst egenlig Forskjel imellem denne Slægt og hans atypiske *Lestoteuthis*, hans nuværende *Moroteuthis*? Jeg har ikke fundet nogen saadan Paavisning hos ham, ikke engang en Bestræbelse dertil.¹⁾

Hertil har jeg slutteligen kun at tilføje tvende Bemærkninger: at der ogsaa i Sydhavet er Arter af denne Gray'ske Slægt, der relativt, i Forhold til Individernes Størrelse, have endog fuldt saa lange rostra, som *O. robusta*, og at det er mere end sandsynligt, at af de hidtil saa utilfredsstillende beskrevne Onychoteuther fra Sydhavet, og navnlig fra dets nordlige Del, hvorfra jo ogsaa de af Verrill beskrevne ufuldstændige Individer af *O. robusta* (*var.*) vare, kunde nogle høre til denne Art.

Saalænge de hidtil manglende Tentakelkøller til Arten *O. robusta* ikke ere kjendte, eller ikke have vist os bestemte Forskjelligheder fra Tentaklerne hos den virkelige *Ancistroteuthis* *Gr.*, synes den ene berettigede Fremgangsmaade at være den, at regne den til den Slægt, hvormed den i alt væsenligt stemmer overens, og ingenlunde mindst i det Punkt, som Verrill selv kalder dens mest fremtrædende Særpræg («its most prominent distinctive character»).

¹⁾ Cf. Tr. Conn. Ac. V. p. 393—4.

3.

Enoploteuthis Cookii Owen p. p. 1881 (Transact. Zool. Soc. ¹⁾)

= *Enoploteuthis unguiculata* (Molina) 1782, Gmelin. Bosc. etc. etc.

= *Cuciotheuthis* gen. nov. Stp. 1882.

? an. p. p. (cauda et pinna) = *Architeuthis* Stp.

Det er naturligt, at vi her fortsætte med andre nye Former af Krogblæksprutter og da søge at orientere os i Betydningen af *Enoploteuthis Cookii* Owen ligeoverfor de i en tidligere Litteratur navngivne overordenlig store Krogblæksprutter.

At det Armstykke af *Enoploteuthis Cookii* Ow., hvoraf Prof. R. Owen giver os Tegninger i naturlig Størrelse Pl. 32, og som han beskriver S. 152, tilhører det Dyr, som D'Orbigny i begge sine Cephalopodværker betegnede med Navnet *Enopl. Molinae* ^{D'Orb.}, kan der jo ikke være Tvivl om, da det var en Kopi af den Figur, som Prof. Owen her offentliggjør, han i sin Tid velvilligen havde stillet til D'Orbigny's Raadighed ved Udgivelsen af det store Cephalopodværk, dog uden at Figuren deri blev gjengivet. Men den var i alt Fald lagt til Grund for Udtalelserne i dette Værk, hvilket jo ogsaa er tydeligt af D'Orbigny's egne Ord (Fér. D'Orb. p. 339 og D'Orb. p. 402).

Selv om nu Prof. Owens Beskrivelser og Afbildninger af Partierne af Mundhulen og af en Finnespids, der efter denne berømte Zoologs Formodning tilhørte det samme Individ, hvoraf Armen var, nu maatte siges at have gjort Dyret fuldstændigere bekendt for os end tidligere, har man dog ikke heri nogen gyldig Grund til at forandre det tidligere givne Navn *En. Molinae* (^{Licht.}), naar ikke dette ifølge Videnskabens bestemmende Vedtægter har tabt sin Ret. Alle ville vist gjerne med Prof. Owen være enige i, at de vilde have fundet det heldigt og mere passende, om Dyret oprindeligt var bleven nævnt, saaledes som Owen nu gjør det, efter den store Cook, paa hvis første Rejse gennem

¹⁾ Vol. XI. P. 5. S. 150; Pl. 32.

Sydhavet (1767) Naturforskerne Banks og Solander opfiskede og bjergede Levningerne af denne omdrivende Kolos, og i hvis Rejsebeskrivelse fra 1773¹⁾ Armen første Gang er omtalt; men Følelsen af de Ulemper og Forstyrrelser, der følge efter Bruddet paa Videnskabens faste Vedtægter, vilde dog vistnok formene dem i at gaa videre end til denne Indrømmelse. Her hjælper det ikke engang noget, at ville af saadanne Hensyn forkaste Artsnavnet *En. Molinæ*; thi bag ved dette vil man finde et ældre, der gjør sine Rettigheder gjældende — det endnu ældre beretigede Navn: *Enopl. unguiculata* (Molina).

Forsaavidt nemlig Abbeden Molina i sin Beskrivelse af Chilis og det omgivende Havs Naturgjenstande, maa antages at have givet Navnet «*Sepia unguiculata*» netop til det Dyr, hvis Arme m. m. vare opfiskede af Cooks Skib — og derom synes der ikke ret godt at kunne være Tvivl, og Prof. Owen selv er ogsaa af denne Overbevisning — saa kan der heller ikke være Tvivl om, at Artsnavnet *En. unguiculata* (Molin.) maa have Forrang for og i alle Henseender foretrækkes for Benævnelsen *En. Molinæ* (Lichtenstein). Thi den Indvending, der er bleven gjort, at Artsnavnet «*unguiculata*» for en Krogblæksprutte er en Betegnelse af en altfor almindelig Karakter, og derfor efter D'Orbigny's Mening bør eller kan tilsidesættes for et nyt — noget som Prof. Owen mærkelig nok ikke synes at misbillige — er uden al Betydning lige over for det, Videnskaben har anerkjendt som Grundvold for Fastheden i dens systematiske Navngivning. Det vil iøvrigt ved en nøjere Overvejelse vise sig, at den ovennævnte Begrundelse af den indførte Navneændring har alene sit Udspring fra en Uklarhed i Opfattelsen af de to vidt forskjellige Begreber «betegnende» og «benævrende» for en Art; her skal jeg derfor kun erindre om de saa nære og simple Konsekvenser, der følge af en saadan Forvexling, og som da maatte gennemføres.

¹⁾ Hawkesworth's Account of the Voyages of Discovery in the Southern Hemisphere. Vol. II. 1773.

Naar et Artsnavn som «*unguiculata*» var for almindeligt betegnende for disse Klo-Blæksprutter, saa maa vel Ordet «*armata*» endnu mere være det, og dette bibeholder dog D'Orbigny for en anden Art af *Enoploteuth*-Slægten; og saa maatte vel ogsaa Artsnavnet «*polyonyx*», som Troschel har tillagt en tredje Art, være det? Og hvad kan vel være mere almindelig betegnende for alle Arter, ja for alle Former af Krog- eller Klo-Blæksprutter, end Artsnavnet «*raptor*», og dog har Owen netop i denne sin Afhandling indført en efter hans Mening ny *Onychoteuth*-Art med Artsnavnet «*Onych. raptor*»? Men i denne almindelig «betegnende» Egenskab ligger der ganske vist ingen Hindring for, at disse eller lignende Betegnelser anvendes «benævrende». Prof. Owen har heller ikke følt Betæneligheder ved at kalde en Kæmpeblæksprutte: *Plectoteuthis grandis* (sé længere hen S. 164), uagtet han vist ikke har kunnet tænke sig andet, end at ogsaa alle andre eventuelle Arter af denne Slægt ville vise sig som store og gigantiske Former.

For et Artsbegreb, der er grundet paa Armen af den store Cookske Krogblæksprutte, enten udelukkende (Molina, D'Orbigny) eller fornemligst (Owen), synes mig altsaa Artsnavnet: *unguiculata* Molina at have baade fuld Gyldighed og Berettigelse fremfor de senere givne, hvor ringe end Molina's Fortjeneste af Dyrets Erkjendelse iøvrigt maatte ansés at være. Den Fortjeneste kan man i alt Fald ikke frakjende ham, at det var hans Omtale af Arten, der reddede denne fra Forglemmelse i mange Decennier og førte Naturforskerne til dens rette Kilde (jfr. Férussac i Ann. des Sc. Natur. 1835. T. IV. P. 123 – 27).

Hele den ovenfor givne Begrundelse af dette Artsnavns Bibeholdelse har imidlertid for mig en anden Betydning, end blot at hævde en rigtig Artsbenævnelse for Dyret; dens Øjemed er tillige at væge os for en ikke blot mulig, men i mine Øjne altfor sandsynlig Misforstaaelse af selve Dyret.

Under sin Benævnelse *Enoplot. Cookii* forstaar Prof. Owen ikke alene den nu beskrevne og afbildede berømte Arm fra Cooks Rejse, men ogsaa de afbildede og beskrevne Partier af Halefinnen og af Mundæblet; thi efter alt dette tilsammen, med sin *On. raptor* paa en Maade som Grundlag, rekonstruerer Owen sin Art. Men Spørgsmaalet er: høre disse Dele med tilstrækkelig Sikkerhed til samme Blæksprutteform? eller endnu mere: høre de til samme Blæksprutte-Individ? Saaledes har Prof. Owen forestillet sig det; men derom er det jeg, indtil nærmere og udførligere Oplysning, nærer en beskeden Tvivl, og saafremt Tvivlen ikke er uberettiget, saa vil altsaa Navnet *En. Cookii* staae med et kollektivt Artsbegreb, og det bliver da misligt at anvende Benævnelsen.

Grundene til min Betænkelighed ved at gaa ind paa Prof. Owens Opfattelse af alt det nævnte som sammenhørende, skylder jeg for største Delen Owen selv.

Hvad saaledes Halepartiet med de paasiddende bageste Finnedele vedkommer, da vare de jo opbevarede i tørret Tilstand, medens de øvrige beskrevne Dele vare opbevarede i Spiritus og i forskellige Krukker, og det er, saavidt jeg forstaar Prof. Owens tidligere Angivelser, kun efter en vis Formodning eller Gisning, at de skulde alle hidrøre fra samme Dyr eller fra hin samme Fangst paa Cooks første Rejse. Prof. Owen har ikke undladt selv at gjøre opmærksom paa, at et Udstyr med slige smale Finner som F. 2 og 3 Pl. 31 (han antager at $\frac{1}{5}$ af deres Længde mangler for oven) ikke er kjendt hos nogen anden levende Repræsentant for Slægten *Enoplateuthis*, hvad jeg ogsaa ansér for rigtigt. Dertil vil jeg da føje, at dette synes ogsaa at gjælde for hele Krogspruttefamilien, og indenfor denne hele Familie synes heller ikke nogen kjendt Form at have Finnerne hæftede saa fjernt fra hinanden ud til Kappens Sider. Alle synes de mig at have Rygbladet liggende saa tæt op imod Rygsidens Midtlinie, at næstén intet Muskellag fortsætter sig oven over Bladet, men af dette Leje røber Figuren af det tørrede Præparat

ikke noget Spor. Meget mere synes det Gjennemsnit, der er givet i F. 4 Pl. 31, at antyde, at den indtørrede Kjødmasse har i Rygsiden af Dyret været næsten ligesaa tyk og kraftig som paa Bugfladen og Siderne, noget, jeg hidtil ikke har fundet bekræftet ved Gjennemsnit af *Onychoteuther* og *Enoploteuther*. Alle disse Forhold i Finnernes Form, Svaghed og Tilhæftning samt Kappetykkelsen gjenfindes derimod samlede hos *Architeutherne*, og da det nu i de senere Decennier tydeligt nok fremgaar, at Levningerne af disse Kæmpeblæksprutter ogsaa i Fortiden ikke sjelden maa være trufne af de Søfarende, er det idetmindste ikke nogen urimelig Formodning, at en Søfarer kan for lang Tid siden have afgivet den tørrede anselige Kropspids med Finne-rester til det Hunterske Museum. (Smlgn. nedenfor S. 164.)

Desto værre er det ikke bleven nærmere undersøgt, om ikke Enden af Hornbladet (*gladius*) endnu stikker i den indtørrede Rygside, thi dettes Form og Konsistens vilde i høj Grad have afkræftet eller bekræftet den her rejste Tvivl. Rygbladet er meget svagt, dybt liggende og af en egen Bygning hos *Architeuthus*.

Men til Forstaaelse af denne Sammenstilling af den tørrede, i Figuren gjengivne Bagende og Finneparti med et tilsvarende Stykke af den bageste Ende og dennes Finne hos *Architeuthus* er det en Selvfølge, at man maa gaa ud fra saadanne Former, som dem jeg selv har havt Lejlighed til at sé, og navnlig som vore Exemplarer af den mere nordlige *Architeuthus monachus*, hos hvilken jeg har kunnet undersøge disse Forhold paa to Individuer, opbevarede i Spiritus og af ulige Størrelse. Med denne Form af Bagkrop og Finne stemmer ogsaa, efter et mig velvilligt meddelt Omrids, særdeles vel Forholdet hos den ved Japans Kyster af Dr. Hilgendorff efter tørrede Levninger fremstillede *Archit. Martensii Hilgendorff* (*Megateuthis*), og de samme almindelige Forhold træffe vi jo ogsaa igjen paa den i Prof. Owens Afhandling S. 159 i et Træsnit reproducerede Figur af en anden Form af samme Gruppe, nemlig den af

Vélain som egen Slægt (?) fra *Architeuthus* sondrede *Mouchezia* fra St. Paul¹⁾.

Derimod er det utvivlsomt, at Sammenligningen af Architeuthens Bagdel og Finne med Owens billedlige Fremstilling af det tilsvarende i Hunterian Museum opbevarede tørrede Parti, som han formoder at have tilhørt hans *Enopl. Cookii*, ikkun saare daarlig kan stemme med en saadan Uddannelse af Kroppen bagtif, som den vi finde afbildet i saa godt som alle Verrills Figurer af de ved Nord-Amerikas Østkyst strandede eller fiskede Sømunke. Man sé de mange Figurer heraf i hans udførligere Redegjørelse for disse Kæmpesprutter i Connecticut Academiets Transactions Vol. V, for 1879—1880, Pl. XIII, f. 2; XIV f. 1; XIX, f. 1. 2; XX og LIV, f. 1. Men de af Verrill undersøgte Individuer have formodenlig, — og sikkert véd man det om nogle af dem, — været dels i en mindre god, dels i en slet Opbevaringstilstand, saa at Finnerne have løsnet sig fra Kappen i en kortere eller længere Strækning af deres Tilhæftningslinie, og derved Figurerens «sagittate» eller pilbladlignende Form er opstaaet. — Paa Blækspruttekapper, der enten ved en begyndende Opløsning i ikke tilstrækkelig stærk Saltlage, eller ved Mavesaftens Indvirkning i en Fugle- eller en Hajfiske-Mave, have tabt deres Finner, holder Udgangsaaeningen for Finnernes Nerve sig gjerne særdeles tydelig, og denne orienterer da lagttageren nogenlunde i de tabte Finneres Udstrækning langs Kappesiderne,

¹⁾ Observations générales sur la Faune des deux îles (St. Paul et Amsterdam). «Archives de Zoologie expérimentale et générale» par Lacaze-Duthiers. Tome VI, 1877, p. 1.

Naar Vélain særligen har fremhævet de brat endende Arme som en væsenlig Karakter, da er dette derimod i mine Øjne kun en Følge af, at Hajfiske eller Tandhvaler have afbidt Enderne. Dette Forhold kjendes hos mange Exemplarer af Architeuth, saaledes hos vor gamle, oprindelige «*Monachus marianus*» fra 1545, og hos vort i Aar fra Færø nedsendte, halvvoxne Individ af *Arch. monachus*, og saaledes var det ogsaa hos det islandske større Exemplar fra Olafsvig, hvoraf saa smukke Partier af Armene samt en fuldstændig Tentakel af c. 25 Fods Længde, m. m., ere i Spiritus opbevarede i Univ. zoolog. Museum.

hvis der ikke maatte være andre Spor heraf tilbage. Saafremt de nordamerikanske Architeuther ved Finnernes Løsning for oven skulde have faaet de udstaaende øverste Flige, som de have paa Figurerne, vil vistnok denne Nerveaabning paa Kappen hos flere af de aftegnede Individuer endnu findes frit liggende i Vinklen imellem Finnerne og Kappen eller endog foran denne. Paa mine *Archit. monachus*, der, som jeg efter Verrill formoder, maa nærme sig mest til hans *Architeuthus princeps*, og efter min Forudsætning om Finneformens Oprindelse maaské er den selvsamme Art, ligger Nervens Udgangsaabning til Finnen $\frac{2}{5}$ af dennes Længde fra dens øverste Tilhæftningspunkt, $\frac{3}{5}$ af Længden fra Kappespidsen.

Efter denne Digression fra og om det tørrede Præparats Beskaffenhed, skal jeg om de i Spiritus opbevarede, af Owen saa smukt fremstillede Kjæbedele, Mundæblet o. s. v. i Korthed gjøre den Bemærkning, at det er mig ikke saa ganske let at tilegne mig Prof. Owens Overbevisning om, at de høre til det samme Dyr, den berømte Krogsprutte fra Cooks Rejse, hvoraf en Levning, de yderste 9 Tommer af én af Armene, med sine ejendommeligt formede Kroge i dobbelt Række findes aftegnet i naturlig Størrelse Pl. 32, Fig. 1. — Min Usikkerhed i dette Punkt, som vistnok flere andre Naturforskere dele med mig, vilde Forfatteren imidlertid let have kunnet ændre til Visshed i den ene eller den anden Retning, var det blot faldet ham ind, at Andre herom kunde have næret nogen Tvivl; men paa denne Tanke synes han desto værre ikke at være kommen. Han vilde ellers sikkert nok have givet os lidt bestemtere Oplysning om visse Forhold, f. Ex. de Former, som Tænderne paa Tunge-raspen (*radula*) frembøde, og navnlig Raspens midterste Rad, thi derved vilde man vistnok have kunnet skjønne, om Munden tilhørte en Gruppe af Blæksprutter, der havde saadanne Arme. Lige over for en tilstedeværende Tvivl i dette Punkt vilde han

sikkert heller ikke, i sin korte Revue over iagttagne kæmpestore Blæksprutter, have undladt at omtale Prof. P. Hartings¹⁾ Beskrivelser og Afbildninger af Levningerne af to saadanne, en *Architeuthis* og en *Enoploteuthis*, hvilken sidste vor hollandske Kollega endogsaa henførte til samme Art, som den af Cook mødte, og derfor ogsaa mener at burde benævne *En. unguiculata* eller, deri hellere følgende D'Orbigny: *En. Molinae*²⁾. Da vilde endelig det ikke være undgaaet ham, at der var god Grund til at prøve, hvorvidt Kjæberne o. s. v. fra Hunterian Museum vilde stemme overens med Hartings, der rigtignok kunne glæde sig ved at have et langt bedre Bevis for, at de og de krogvæbnede Armpartier tilhørte samme Individ.

De Rester, som Prof. Harting tilskriver en Kæmpe af *Enoploteuthis*, bestaa af to Armstykker, hvoraf det ene anses for en Gribearm (Tentakel), og af et Mundæble med Kjæber o. s. v.; alle tre Dele ere fundne sammen i Mave af en Hajfisk, i hvilken de vel vare blevne lidt angrebne af Mavesaften, men dog vare i en saa god Tilstand, at de tillod en nøjere anatomisk Undersøgelse. Hajen var fanget i det Indiske Hav ved Besætningen af et Handelskib, der fra Ostindien gik til Amsterdam, og de nævnte Blæksprutte-Levninger opbevares i den zoologiske Have i Amsterdam. Af Forekomsten i samme Mave og deraf, at de alle synes at have været i lige og kun i en svag Grad angrebne af Mavevædsken, er der en ikke ringe Sandsynlighed for at de have hørt sammen. I hvert Fald er der en større Sandsynlighed derfor end den, som skal hentes alene fra den samlede Forekomst fra ældre Tid af saadanne Levninger indenfor det samme

¹⁾ P. Harting. Description de quelques fragments de deux Céphalopodes gigantesques. Publiée par l'Académie Royale des Sciences à Amsterdam. Amsterdam. 4to, avec trois Planches. 1860.

²⁾ «Je crois cependant que d'Orbigny lib. cit. p. 399 a raison en changeant ce nom spécifique, qui est applicable à plus d'une espèce, en celui d'*Enoploteuthis Molinae*» p. 12.

Museum, saafremt der da ikke med de enkelte Levninger tillige er bleven opbevaret Etiquetter eller Noter og Henviisninger, hvilket alt, saavidt jeg har kunnet skjønne, har egentlig manglet for de omtvistede Kjæbepartiets Vedkommende i Hunterian Museum. Sandsynligheden af deres Sammenhørighed bestyrkes forøvrigt dels derved, at Hartings Figurer af Mundæblet — Pl. II, Fig. 9 viser det fra Siden, Fig. 10 sét lige forfra og Fig. 11 fra nedenu og opskaaet; alle tre i «naturlig Størrelse» — virkelig give dette den noget mere langstrakte Form, det hos Krogblæksprutterne har, og, endnu mere ved Beskrivelsen og Figuren af Tungeraspen og Formen af dennes mediane Tandrække (Figg. 14 og 15), saa lidet tilfredsstillende end denne Analyse iøvrigt er. — De to Arm- (Tentakel-)stykker ere ligeledes aftegnede i naturlig Størrelse, Pl. III, Fig. 16 og 17, og de frembyde saa stor Lighed med Owens Figurer ogsaa i Udstyret med de ejendommeligt dannede Kroge, at det maa anses for en aldeles naturlig Tanke, at man nu i tyve Aar har med Harting ansét dem at tilhøre den samme Art som Stykket i Hunterian Museum. Men nu er det umiskjendeligt, synes mig, at de krogbesatte Stykker, enten man saa henfører dem til Arme eller Gribearme, gjøre Indtrykket af at have været flere Gange saa stærke og store som den Cookske Arm, der jo ligeledes i naturlig Størrelse er aftegnet hos Owen, og desuagtet er Mundæblet og Kjæberne, der efter Owen skulle regnes til denne sidste, fuldt saa store som hos den Hartingske. — Ja, Hornkjæberne ere efter Owen næsten ligestore med dem af min *Architeuthis dux*, hvilket kan ses af den Figur af sammes Underkjæbe, som jeg havde meddelt Prof. Harting, og som han ogsaa for en anden Sammenlignings Skyld har givet paa sin Pl. I, Fig. 1, A. — Men for dette *Architeuth*-Individ, hvis Størrelse og Kraft nærmest kan bedømmes efter Owens *Plectoteuthis grandis*, der længere hen (S. 164) skal omtales, maa det Cookske Dyr have staaet overmaade meget tilbage i Størrelsen. Hvor vanskeligt det nu end er, som vi alle vide, indenfor

Blæksprutteklassen at drage Slutninger fra Hovedets Størrelse og Uddannelse til Kroppens Længde og Omfang, saa stiller Forholdet sig dog helt anderledes, naar Slutningerne skulle drages fra Hovedets og Mundæblets Udvikling til Armenes Udvikling, og omvendt; og her er det altsaa, at jeg ikke hidtil har kunnet faa Størrelsen og Kraften af de Dele, der efter Owen menes at høre til samme Individ, til at svare til hinanden.

For at overvinde Vanskelighederne i dette ene Punkt, maa man aabenbart, saa synes mig, tillægge den Cookske Blæksprutte en langt betydeligere Størrelse end den, nogen hidtil har tænkt sig, eller Prof. Owen har beregnet, og saa bliver der endda flere andre Tvivlspunkter tilbage, der fremfor alt trænge til den Belysning, som kun nøjagtigere Contourer af begge Kjæberne og Tegning af en Tværrække af Tungeraspens Tænder ville være istand til at give.

Som alt nu staaer for mig, og med den dyrekjøbte Erfaring, som et mangeaarigt Studium af Cephalopoderne desto værre har givet mig om alle de Ulemper, der ere blevne paaførte Videnskaben ved ufuldstændige eller usikre og kun tilgissede Data om de i forskjellige Museer opbevarede større Cephalopoder, tør jeg derfor her ikke tilbageholde mit «*Caveto*».

Jeg tilraader følgelig, at man indtil videre bør ansé Navnet *E. unguiculata* for kun baseret paa den gamle mærkværdige Arm fra Cooks Rejse, opbevaret i Hunterian Museum, og nu endelig første Gang fremstillet i Prof. Owens Figur Pl. 32, og altsaa gjældende for det hele Dyr, hvortil Armen har hørt; men, indtil videre i det mindste, at holde de af Owen fremstillede Kjæber og Finnepartiet ude af Betragtning ved Dyrets Opfattelse. Til denne Art synes mig derimod, at man med største Sandsynlighed af den øvrige Litteratur endnu kan henføre Prof. Hartings ovenfor nævnte fortræffelige Figurer Pl. III, Fig. 16—17.

Dette med Hensyn til Arten!

Men om Slægten, til hvilken den Cookske Krogblæksprutte bør regnes, har man maaske været altfor enig, idet man

uden videre med D'Orbigny har henregnet Formen til hans «*Enoploteuthis*». Forudsat at det baade havde Armene og Gribearmene (Tentaklerne) ndstyrede med de katteklolignende Hornkroge, — og det i den oprindelige lille Notits om Dyrets Opfiskning i Cooks Rejse brugte Udtryk «The arms», uden nogen Indskrænkning eller særlig Tilføjelse om Gribearme, er saaledes blevet opfattet som enstydig med «alle Armene», — saa vilde denne Kolos i det mindste i den almindelige Fordeling og Udbredning af Krog-Udstyret danne en fuldstændig Parallel til vore almindelige, mindre *Enoploteuthis*. Med denne Opfattelse passer det saaledes vel, at allerede D'Orbigny betragtede den ham af Prof. Owen sendte Tegning af det Cookske Dyr som gjengivende en Armspids og ikke en Del af Gribearmen (Tentaklen), og at Owen nu selv bestemt kalder dette Parti: «a part of one of the ordinary eight arms» (l. c. S. 152), samt at Prof. Harting har betegnet det nærmest dertil svarende Stykke af sit Individ, (aftegnet i Fig. 16, Pl. III) som: «la partie terminale de l'un des bras sessiles» (l. c. Pag. 4), medens det Fig. 17, Pl. III aftegnede Brudstykke nævnes: «une portion de la partie terminale de l'un des bras tentaculaires» (Pag. 5). Det kan jo ogsaa gjerne forholde sig saa, at Molina ved i den anden Udgave af sin «Saggio sulla storia delle Chile» (1810) at indskrænke den Cookske Rejseberetnings almindelige Udtryk «the arms» og at gjengive det med: «Armene eller de to lange Tentakler» («le braccia, o siano i due lunghi tentacoli») kun ganske ubestemt har villet antyde, at Originalens Udtryk maaske skulde forstaas i denne indskrænkede Forstand (cfr. Férussac, l. c.). Men jeg, for min Del, kan efter Afbildningerne og Texterne dog ikke ret faa fat paa noget sikkert Træk, der kunde godtgjøre Usandsynligheden af denne mere indskrænkede Opfattelse¹⁾,

¹⁾ Jeg har vel for mange Aar siden løselig betragtet disse yderst interessante Rester i det oven anførte Museum i Amsterdam; men jeg havde hverken Tid eller Lejlighed til at undersøge dem udenfor Glasset og komme til subjektiv Klarhed i dette Punkt.

ved hvilken Dyret da fandt sin naturligere Plads indenfor *Onychoteuthis*-Gruppen, snarere end i *Enoploteuthis*-Gruppen.

Men enten senere og bedre Kjendskab til hele Dyret anviser dette sin Plads i den ene eller den anden Gruppe, saa henviser allerede nu Krogenes Bygning det til at danne en egen Slægt, adskilt fra alle andre hidtil erkjendte Kroglæksprutter. Istedetfor disses stærkt sammentrykte og fra en lav Basis stærkt afsnørede Krogsparti, finde vi her dette sidste højt og med bøjede og opsvulmede Vægge, der igjen bidrage til at give Kopskeden den særegne pæreformede eller nødformede Skikkelse, som er saa paafaldende for denne Form, og som karakteristisk gjengives baade i Owens og Hartings Figurer, men ogsaa fremhæves hos sidste Pag. 13. Af Hensyn til Krogskedernes og Krogenes opsvulmede Form kalder jeg denne nye Slægt *Cucioeuthis*, af det i Græsken optagne «*coõzi*» (Cocosfrugt), et Navn, der viser Imødekommen for det af vor Videnskabs højthædrede Veteran udtalte Hensyn, da det i det mindste i Ørenlyden minder om Sammenhængen imellem Dyrets Historie og Cooks Rejser. At foreslaa en mere uklassisk, skjøndt ikke ukjendt Sammensætning: *Cookioeuthis*, har jeg ikke troet rigtigt.

4.

Plectoteuthis grandis Owen 1881. (Transact. Zool. Soc.¹⁾)
= *Architeuthis* sp. *Stp.* = *brachium* 4ti paris *hectocotylisatum*.

Et nyt slaaende Exempel paa, at selv anselige Levninger af de største og ellers opsigtvækkende Skabninger af Cephalopodklassen i en tidligere Tid kunne have været afgivne til Europas Museer af første Rang, og der være blevne opbevarede i meget langt Tidsrum, uden at være blevne bemærkede, og uden at det nu kan oplyses, naar eller hvorfra en saadan Skat var bragt, giver en kolossal, i Spiritus opbevaret Arm, om hvis

¹⁾ Vol. XI. P. 5. S. 156. flg. Pl. 34, 35.

Tilværelse i British Museums Kjældere eller Forraadskamre Mr. Savile Kent B. A. har givet os de første Vink i 1874 (Proceed. Zool. Soc. Lond. March 1874, S. 179—80; hvilken Notits han senere ledsagede med nogle flere Oplysninger, l. c. S. 583 og flg.)

Det er netop denne Arm, hvoraf Prof. Owen i Aar i sin ovennævnte Afhandling har givet en mere indgaaende Beskrivelse og flere særdeles oplysende Figurer Pl. 34 f. 1-2 og 35 f. 1-3, og paa hvilken han har ment at burde opstille en ny Slægt: *Plectoteuthis*, paa Grund af de udbredte, vingeagtig fremstaaende, nedre Sidekanter paa Armene. Denne Ejendommelighed er imidlertid just væsenlig for Slægten *Architeuthus* *sp.*, saaledes som denne er repræsenteret ved de to Arter, hvoraf Levninger gjentagne Gange kom i mine Hænder for lang Tid siden. Men det er kun Bugarmene, altsaa Armene af fjerde Par, der herved faa dette ejendommelige, trapezoide Gjennemsnit, som Prof. Owens omstændeligere Beskrivelse af Armens Tværsnit i forskjellige Højder mellem Armroden og Spidsen, og endnu mere hans Figur 1 Pl. 34, paa en saa tilfredsstillende Maade gjøre anskueligt for os. Derfor kan der hos mig ikke blive den ringeste Tvivl om, at hans prægtige, 9 Fod lange Arm just tilhører det fjerde Par af en *Architeuthus*, med hvis Arme den ogsaa i alle andre Henseender viser den største Overensstemmelse i Bygning, Udseende og Koppeudstyr.

Vilde man herimod gjøre den Indvending, at det maaske nok var tænkeligt, at andre Architeuthagtige Skabninger kunde have et eller flere Par af de andre Arme med et lignende trapezoidalt Gjennemsnit, og herved altsaa kunde antyde en anden Slægtform (Genus) indenfor Gruppen, saa at Owens *Plectoteuthis* ikke blev synonym med *Architeuthus*, da maa herpaa svares, at der i hans gode Beskrivelse af Armspidsen, efter min Opfattelse, ligger et andet Vidnesbyrd for at den tilhører fjerde Armpar.

Aftagelsen i selve Koppeudstyret paa Armens yderste Spids, saa at Kopperne forsvinde og tilsidst kun de forholdsvis stærkere Kopstilke blive tilbage som anselige Pupiller, ligner altfor meget

en Hektokotylering, til at jeg deri kan sé noget andet end en Omdannelse i Forplantningens Tjeneste. Da nu alle Dekapoder, enten de ere Oigoper eller Myoper, alene med Undtagelse af Sepiolinfamilien iblandt disse sidste, stedse have fjerde Armpar omdannet til dette Formaal, bekræftes altsaa ogsaa herved bestemt Armens Stilling paa Dyret, og tillige at Dyret har været ét mandligt Individ. (cf. Pl. 34. f. 2.)

For et kjærkomment faktisk Supplement til vore sammenstykkede Kundskaber om disse gigantiske Former have vi altsaa her Prof. Owens Beskrivelse og Figur at takke. Af de i vort Museum opbevarede Architeuther var i det mindste det andet, det af afdøde V. Hyg om, Dbm., R. Dbg., fra den vestlige Side af Atlanterhavet (N. for Bahamaerne) hjembragte Exemplar (= *Arch. dux. sp.*) ligeledes af det mandlige Kjøen, hvad de medbragte Kjønnsredskaber og de indtil 12" lange Sædbøsser vidne om; men desto værre have vi af Bugarmene ikkun faaet løse Kopper, medens vi af Sidearmene have et Parti, der røber samme fyldige Skikkelse, som Owens Tegning af den her foreliggende Form.

Imod den ovenstaaende Tydning af Armens Spidse som Hektokotylering kan muligvis en eller anden gjøre den Indvending, at om ogsaa Sømunkene eller Architeuthgruppen som Helhed vistnok ikke uden videre maa sammenslaas med den snevrere *Ommatostreph* gruppe, hvorom jeg jo gjentagne Gange har advaret Naturforskerne, saa staa de dog saa nær ved *Ommatostreph* inerne, at man indenfor hines Gruppe maaské nok kunde vente en Gjentagelse af det Forhold indenfor disses, som min i 1857 beskrevne Form *Dosidicus Eschrichtii* frembyder. Hos den blive alle Armenes yderste Dele temmelig brat udstyrede med et stort Antal meget smaa, meget langstilkede og særdeles tætstillede Kopper; og for Øret kunde dette Forhold maaské nok lyde nogenlunde ligt med en Hektokotylering, men saaledes tager det sig ikke ud for Øjet. Hos *Dosidiken* blive Sugekopperne ved lige til den yderste Spids, og der er ingen

Antydning af at Armene ere gaaede over i et andet Organ-systems Tjeneste, naar undtages, at den mandlige *Dosidicus* har sit fjerde Armpaar med den for Gruppen betegnende Hektokotylering, med Tab af Sugekopperne i Spidsen, men lave Papiller m. m.

At de forholdsviis mindre Sugekopper paa denne kraftige 9 Fod lange Arm ogsaa hentyde paa Bugarmen, vil jeg kun i Forbigaaende anføre, og dertil knytte min store Beklagelse af, at Prof. Owen ikke har gjengivet en eneste Hornring, endsige flere af dem fra forskjellig Højde paa Armen. — Derved vilde ikke alene Armstillingen fra en tredie Side være oplyst, men endnu meget mere.

Om endogsaa Hornringene paa de forskjellige Arter, som man har henført, — og efter vore nuværende Kundskaber tror jeg, at det er skét med Grund, — til Slægten *Architeuthus*, have vist en god almindelig Overensstemmelse, der tyder paa et bestemt Slægtspræg, væsenlig forskjelligt fra det allerede af d'Orbigny fremhævede Særpræg for *Ommatostrephes*-Arterne, eller det for Loliginerne ejendommelige Udseende, saa have dog ogsaa Arterne heri vist gode σ : gribelige Forskjelligheder indenfor Slægtstypen. Uden at tale om Forskjellen i Tandvæbningen, baade Tandformen og Tændernes Antal, paa Hornringens øverste Rand, frembyde saaledes alle de Individer af den nordiske Form, jeg har givet Navn af *Arch. monachus*, den nedre Ringvæg foldet og ribbet, og det i det væsenlige saaledes som Verrill har i sine Figurer afbildet det for *Arch. Harveii* og *Arch. princeps*. Derimod er Ringens Grund uden saadanne Ribber hos *Arch. dux*, saaledes som jeg ogsaa mener, at Harting har fremstillet det for sit Individ.

Ved hverken i Beskrivelse eller Figur at give nærmere Oplysning om Hornringene — og i det hele er dette en beklagelig Mangel ved alle Prof. Owens Beskrivelser, at de ikke have taget noget Hensyn til dette Hjælpemiddel baade til Familiens, Slægters og Arters Erkjendelse, som allerede i Midten af Aarhundredet D'Orbigny paaviste — have vi altsaa kun Armens

Habitus at holde os til, hvis vi ville gjøre os nogen Forestilling om, hvorvidt Arten *A. grandis* (*Owen*) vil falde sammen med nogen af de allerede i forskjellige Museer repræsenterede Arter. Af Habitus vil jeg imidlertid være tilbøjelig til at antage, at vi have Bugarmen af *A. dua* for os, men da bør det vise sig at Kopperingen har en ufoldet eller uribbet Væg og Grund¹).

[Senere Tillæg. Ogsaa Prof. Verrill sés (Tr. Conn. Ac. Vol. V. p. 400—1) rigtigen at have erkjendt, at Owens *Plectot. grandis* maatte være en Architeuth, og Armen sandsynligvis være («seems probable») en af Bugparret; men Hektokotyleringen har han ikke bemærket.]

¹) Desto værre har jeg heller ikke i begge Savile Kents anførte Noter kunnet finde nogen Oplysning herom; men det var maaske hverken at vente af ham eller af nogen af de andre, der finde en saa stor Overensstemmelse mellem Hornringene hos Ommatostrepher og Lologiner og de foreliggende Architeuther, at disses Former forekomme dem omtrent at være ens.

(Fortsættes.)